

Din viața unui voluntar

File scrise de un prieten și încredințate subsemnatului, cu condiție să nu le arăt nimăruui. Fiindcă însă între prietenii buni se fac multe servicii, nu m'am putut răbda să nu le dau în vi-leagul lunii și... firește, să le iscălesc.—P.T. Public cetitor, sint sigur, că va aprecia delicateta procedării mele.

„Cind am implinit vrista de douăzeci de ani, am fost chemat să trag la sortii.

Nu-mi era zeu îndămînă. In fundul inimii poate că doream să fiu soldat, ca să zic și eu mai pe urmă, ca atăția alții, că mi-am plătit tributul de sînge către țară, dar pe de altă parte îmi venea cam greu să-mi las obiceiurile tocmai cînd mă deprinsesem mai bine cu ele, să-mi pierd libertatea, să mă prefac într'un fel de mașină automată, regulată cu ceasornicul și să-mi pun pe cap sănătos mulțime de stăpini, toți ofițerii, toate gradele superioare gradului meu de simplu soldat.

Totuși, fiindcă nu mai aveam încotro, în ziua chemării, am plecat de bună voe, dacă nu cu voe bună, la prefectura de poliție unde trebuem să trag sortii.

Aici, încă de dimineată, mulțime de tineri din oraș și din satele învecinate, veniți la recrutare, își așteptau rindul care pe stradă, care în ograda din fața prefecturii; așteptare cam lungă și plină de grijă, căci numai la bine și la bucurie nu se gîdea nimene.—Gemeau chiar scările strimte și rezezi ale localului autorității sub greutatea lumii care se îngrămădea, tot mai tare, iar în sala de așteptare stătea om lîngă om.

Nu ușor am putut să-mi fac loc prin acea mulțime zgomotoasă și nerăbdătoare, până cînd am dat cu ochii de un personaj galonat, ca un general și cu aere importante ca un prefect în exercițiul funcțiunii, un fel de comisar de poliție, căruia, după un salut foarte politicos, i-am cerut oareșicare lămuriri ce-mi erau neapărat trebuitoare.

Foarte politicoș la rîndul lui, d. comisar nu mi-a răspuns nimic, ci numai din un semn al mîinii mi-a arătat o ușă.

Am deschis cu sfială ușa aceia și deodată, chiar din prag, un miros rău, înăbușitor și neașteptat de-l am par'că și azi în nas, mi-a oprit respirația în loc... Intrasem într'o odaie întunecoasă, toată ticsită de tineri abia răsăriți, care își făceau toaleta pentru a se infățișa înaintea comisiunii de recrutare.

Ai fi zis la prima ochire că te-ai fi într'o sală de bae populară și poate că nu te-ai fi greșit cu mult.

Nu aveau oare bietii băieți se treacă prin o bae, și încă ce bae!

După ce m'am învîrtit pe loc o bucată de vreme, până am găsit un colț de bancă și până m'am mai obicinuit cu mirosul acela nesuferit, — se obicinuește omul cu toate, — am început să fac ca ceilalți toaleta de rigoare, adică să-mi lepăd hainele de pe mine. — Atunci mai ales mi-am putut da samă mai bine de inferioritatea omului față de celelalte dobitoace, căci, îmbrăcat numai în costumul cam subțire pentru sezon al strămoșului Adam, tremuram de-al binelea de frig.

Și am stat așa mult timp, îngrămădiți unii lîngă alții, în odaia prea strîmtă și întunecoasă, tremurînd de frig și chinuîți de grijă, până cînd s'a îndurat de noi un aprod care a deschis o ușă și a strigat un nume.

Cel chemat s'a ridicat atunci repede de la locul său și a dispărut pe ușă.

Ce s'a mai întîmplat în urmă cu el, nu mai știu.

«Să vie Iiț sin Burăh» a strigat apoi același aprod, ceva mai tîrziu.

Iar Iiț, tocmai vecinul meu de bancă, un jidănaș păcătos de i se numărau coastele și i se vedeau în zare toate măruntaele, a dispărut la rîndul său.

«Cu bine, jupîne!» i-a urat din urmă unul dintre noi care se vede că mai avea chef de rîs.

«Oi vei!» a oftat atunci din adîncul inimii bietul Iiț.

Apoi a venit rîndul altora și a altora încă.

Pe cînd unii se întorceau de la revizie, alții se duceau. — Cei care plecau nu aveau aerul tocmai mîndru, iar cei care veneau înapoi erau par'că și mai ploați. — Cei mai veseli încă erau acei pe cari îi sluișe natura. Un ghebos mai cu samă, scăpat de la oaste, era de o veselie ne mai pomenită. Mulți, sunt sigur, din cei din odaia noastră îi invidiau ghebul!

De la o vreme mi-am auzit și numele meu. — Ars sării atunci în picioare și dispăruiu la rînd pe aceeași ușă.

Intrasem acuma într'o sală mai mare, unde la o masă în mijloc stătea lungit pe un fotoliu un colonel morocănos și plictisit, alături am recunoscut fața cam întunecoasă a prefectului nostru de poliție, și nu departe de ei pe medicul recruta, personajul cel mai important poate din comisiune, de la hotărîrea căruia atîrna mai ales soarta noastră.

Tochmai în acel moment era la revizie un biet țigan care cu ochii holbați, se vîta plin de spaimă la medicul ce-l examina și îl învîrtea în toate părțile.

„Ai ceva, mă țigane?“ îl întreabă la urma urmei medicul.

„Da, maria ta, am!“

„Ce ai?“

„Imi scîrție degetul“ zise țiganul arătînd un deget negru și nespălat de cine știe cînd. „Nu-l pot face nici așa, nici așa“ măi adaose el, învîrtînd degetul în toate felurile.

„Da cînd mînînci prea mult nu cumva te umfli?“ îl întreabă prefectul abia ținîndu-se de ris.

„Ba da, mă umflu grozav“ răspunse țiganul, crezînd că a găsit mijlocul de a scăpa de la oaste.

Am rîs și eu ca toată lumea de scîrțitul degetului țigănesc și de curioasa-i boală de stomac, și nu bine isprăvisem, că mi-a venit rîndul să fiu luat la revizie și desigur acuma rîndul țiganului să ridă de mine.

M'a așăzat atunci medicul recrutor lingă un părete, unde am fost măsurat în lung și lat, mi-a ascultat inima care bătea cu putere,—ba n'a bate!—, dar se vede că nu avea nici o meteahnă, căci a trecut repede mai departe, m'a pus să respir din fundul plămînilor, să tușesc; am respirat, am tușit, ba chiar am și strănutat, fără de ordonanță medicală, ceea ce m'a făcut să-mi caut batista în buzunar, uitînd în momentul acela că costumul lui Adam nu are buzunare, distracție care a stîrnit o mare ilaritate în public, de a ris și colonelul cel morocănos.

Se vede însă că măsurile erau toate bune, se vede că nu aveam nici un cusur și nici o protecție, căci deodată am auzit pe medic adresînd comisiunii acel *bun* sacramental, la auzul căruia era să-mi vie rău.

Eram dar bun pentru armată, bun să mă duc în fiecare zi în zorile dimineții la cazarmă, să-mi rup picioarele stînd ceasuri smirna, să-mi rup gîtul căzînd de pe cal, să infund închisorile de nu vîlu fi *reglementar*, să-mi înăduș ciuda, să înghit toate observațiile superiorilor fără să cricnesc.

Eram bun de toate, căci căzusem la sorți.

Ah! Ghebosul acela avea dreptate să se simtă mai fericit de cît mine în aceste momente.

* * *

Cite-va luni după aceea, fusei poftit să îmbrac haina militărească.

Trebuînd să mă supun ordinului, de voe de nevoe, în ziua fixată m'am dus la cazarmă, unde am întreat pe însuși Colonelul. Căci aveam norocul să cunosc bine pe colonel; fusesem doar de atîtea ori cu dînsul la vînătoare! Se spune că la vînătoare se cunosc mai bine oamenii și se leagă mai strîns prietenii și de aceea eram sigur să găsesc în colonelul meu, dacă nu chiar un prieten, cel puțin un protector.

Și ce mare lucru e să fii bine cu șeful! Consecințele acestor bune relațiuni le-am simțit pe dată.

Nu era, se vede, însă ușoară treabă se găsești un Colonel cît e de mare, într'o cazarmă și mai mare încă!

A trebuit să rătăcesc nu mai țin minte prin cîte coridoare, să ocolesc la dreapta, apoi la stînga și iar la dreapta, până cînd însăfîrșit am dat de o ușă pe care era scris: „Șeful comandamentului“.

„Aici e domnul Colonel!“ mi-a șoptit soldatul care mă întovărășea, cu un aer plin de smerenie.

„Colonelul!“

Nu știu dacă Dante și Virgil în voiajul lor de plăcere, au srat așa de sastisiți înaintea porții infernului, pe care erau scrise cu litere de foc faimoasele cuvinte: «Lăsați orice speranță, voi cari intrați aici» cum am rămas eu înaintea ușei d-lui Colonel.

N'aveam curajul s'o deschid pentru că simțeam că pasul pe care-l fac acuma mă rupe cu trecutul și mă leagă cu cazarma pentru o vecinicie, adică un an întreg.

„Da bate, Domnule, în ușă“ îmi zise de la o vreme călăuza care perduse se vede răbdarea.

Bătui atunci încet în ușă și, după ce am auzit un *intră* care mi-a părut cam aspru, am deschis ușa.

Colonelul era la biroul său foarte ocupat, căci citea tocmai „Universul“.

Cînd m'a zărit însă s'a discretit îndată.

«Bine ai venit, iubite! Ce vînt bun te aduce pe la noi» îmi zise Colonelul întinzîndu mi prietenește mina și poftindu mă să stau jos.

„Vin poate sitari?“

Am strîns cu grabă mina întinsă și m'am așezat pe un scaun comod, după care apoi, în loc să-i vorbesc de sitari, i-am povestit că am venit să îmbrac haina militărească pentru că de astăzi înainte sunt soldat.

„Soldat! Și vii la mine să-ți dau eu hainele? Poftim am ajuns acuma și croitor!“ exclamă plin de o legitimă indignare colonelul meu sărînd de pe scaun.

Odată cu el am sărit și eu.

„Du-te, Domnule, la magazinul de echipament și nu deranja un colonel de la ocupațiile sale“, adause el lovînd cu pumnul în masă de i-a căzut ziarul pe jos.

În fața unei schimbări așa de neașteptate de dispozițiuni, mi-am perdut cumpătul și abia dacă am fost în stare să bolborosesc o scuză. Nu știam pe care ușă s'o șterg mai iute, iar la plecare n'am avut curajul să string macar mina Colonelului; e drept însă că nici Colonelul nu mi-o întinsese....

În urma mea însă l-am auzit ocărînd soldatul care lasă să intre în birou la el pe toți firfizonii!

Mare lucru e în adevăr să fii bine cu Colonelul!

M'am întors așa dar iute pe drumul pe care am venit, am

străbătut din nou în lungul lor toate coridoarele, am ocolit iarăși la dreapta și la stînga, pînă cînd am nimerit înșirîț la „magazinul de echipament”.

Intrat aici, după cîteva explicații cu ofițerii și mai ales cu croitorul, am fost cît ai bate în palme schimbat de sus pînă jos.

Eram acuma soldat în toată puterea cuvîntului.

Și nu-mi sta tocmai rău în uniformă cea de calarași. Tunica în care eram ținut ca într'un corset, cu firetele roșii ca para focului, cu bumbii cei aurii, îmi dădea un aer chiar impozant. Nu mai vorbesc de sabie, de sabia care cum am încins'o par'că m'am simțit crescut în puteri de eram în stare să taiu zece turci din o singură învîrtitură. Numai botforii erau cam mari și mirosau din cale afară de tare.

Cînd am eșit schimbat așa, de la magazia de echipament, nici eu singur nu m'ași fi cunoscut.

Nu mai aveam acuma de cît un singur gînd: să ajung mai răpede acasă, să mă vadă ai mei și să-mi îndrept oareși-care mici cusururi din ținuta cea nouă.

Mi-am pus repede gîndul în execuție, căci de felul meu sunt om hotărît; dar vai! n'am apucat bine se pun piciorul în stradă că deodată chiar la urechea mea a răsunit un răcnet îngrozitor, care mi-a înghețat tot sîngele în vine:

«Soldat! Soldat! Indrăznești să treci pe lingă căpitan fără să saluți! Cum te chiamă?»

De data asta o pățisem de-ai' binelea, căci în graba mea de a eși mai repede pe poarta căzărnilor, uitasem că acuma sunt soldat ca toți soldații și prin urmare dator să-mi salut șefii.

„Cum te chiamă?” strigă a doua oară căpitanul și mai furios încă.

Mi-a trecut atunci o clipă prin gînd s'o ieu la sănătoasa, dar mărturisesc că mi-a lipsit curajul și m'am întors înapoi.

Smirna acum înaintea superiorului, cu mina la bonetă, am încercat să-i explic uitarea mea de neexplicat. Ce am îngăimat atunci nu mai țin desigur minte, știu însă atîta că am reușit să potolesc la urmă de tot marea supărare a căpitanului, care a avut chiar buna-voință să mă ierte, numai cu o singură condiție ca să-i făgăduiesc că pe viitor îmi voiu îndeplini datorile de soldat.

I-am făgăduit firește în toată convingerea mea că de acuma înainte nu voiu mai avea nici un moment de distracție nepermis de reglementele militare și numai așa am scăpat teafăr și din acest bucluc.

În drumul meu spre casă am salutat însă toată lumea care am întîlnit-o. Un maior zărit de cine știe de unde a făcut să mi sară inima din loc de emoție că dau ochii chiar cu generalul, iar pe un căpitan l-am luat drept colonelul meu, așa de mari îmi păreau acuma toate dungele aurii de la chipiuri.

Am întîlnit încă o mulțime de locotenenți și de sublocotenenți, sergenți și caporali, par'că anume mi-i punea cineva în cale, și i-am salutat pe toți de frică să nu mai pătesc ceva.

Nu sunt sigur dacă în buimăceala mea n'am salutat până și comisarii de poliție.

Ajuns înșirșit acasă fără alte neajunsuri, mîmene nu m'a cunoscut, așa eram de schimbat. Niçi chiar Milordache, cinele de vinat, cu nasul lui cel fin, nu și-a mirosit stăpinul; e drept că acum stăpinul său răspindea de la o poștă un miros nesuferit de iuft.

Iar cînd apoi am fost descoperit sub noua deghizare, mi s'au făcut ovații ca unui adevărat erou. Dacă ași fi luat Plevna nu puteam fi mai sărbătorit!

După ce am povestit la toți și pe rînd pățaniile primei mele vizite la cazarmă, fără să uit desigur nici cele două întimplări cam displăcute, după ce am răspuns la o sumă de întrebări ce mi le a făcut tata cam îngrijit de noua mea situație, am dat raita prin odăi ca să mă admir la oglinzi.

Iar după mine s'au luat toți frații, toate surorile, Milordachi și motanul.

Așa alaiu cine a mai avut vreodată?

Se uitau cu toții la mine și mai nu le venea să creadă că sub uniforma cea mindră sunt chiar eu în carne și oase.

Am stat cît am stat la oglinzi, admirîndu-mă pe mine, admirat de alții, pînă cînd deodată mi s'a împrăștiat de dinaintea ochilor fumul izbînzii și din înălțimile în care pluteam, m'am scoborit iarăși pe pămînt.

Atunci am început să mă gîndesc mai serios la noua viață pe care o încep de astăzi, și mi-am dat mai bine samă de greutatele ei.

O fi desigur frumoasă uniforma ce îmbrăcasem, îmi plăcea poate zingănitul pintenilor și tiritul săbiei, dar uniformă, sabie, pînteni îmi impuneau o sumedenie de îndatoriri.

Le voi putea face oare pe toate? Eram de felul meu o natură cam curioasă, mă țifneam ușor și voiam să am întotdeauna cuvîntul cel de pe urmă. La cazarmă cuvîntul cel de pe urmă îl are gradul superior și bietul soldat fiindcă nu are nici un grad, nu are cuvînt de loc.

Soldatul trebuie să asculte. El nu are decît urechi, el nu are gură; urechi care de multe ori servesc și la alte întrebări decît acelea pentru care le-a făcut bunul D-zeu.

Eram o fire nervoasă. Mă iritam ușor și pentru toate nimicurile.

La cazarmă nervi nu poate să aibă de cit colonelul și încă și acestuia îi trec ca prin farmec, cînd e în fața d lui general. Numai generalul poate fi nervos cînd îi place, și de aceea se vede că generalii sînt nervoși întotdeauna.

Nu prea știam chiar dela început toate cite mă așteptau la cazarmă, dar cite știam erau în de ajuns ca să-mi strice cheful.

Intrasem însă în horă și de voe de nevoe trebuia să joo pînă la sfîrșit.

Am făcut, slava domnului, de toate un an de zile încheiat,

La 6 dimineața eram la cazarmă măcar că ofițerii nu obișnuiau să vie decit mult mai tirziu. Intr'o singură dimineață am încercat să fac ca dinșii, dar lucru anapoda, atunci tocmai s'a întimplat se vie ofițerii mai de vreme.

Ce am pățit din această cauză, nu v'o mai spun. Care recrut n'a fost măcar odată consemnat la cazarmă?

De atunci însă s'ar fi putut regula ceasornicul orașului după sosirea mea la serviciu.

Venit între cei dintâi, imi îngrijeam singur calul, mă mai învırteam prin lungile coridoare ale căzărni, mai eșam prin curte, mai ațipeam într'un colț așteptându-mi șefii ca să începem exercițiile militare.

Exercițiile cu sabia mergeau cum mergeau, dar cu călăria mergea greu de tot. Nu știu de ce calul nu mi-a inspirat nici odată o prea mare incredere. Și din pacate la regimentul meu călăria, se vede, era principala preocupare, căci trebuia să încalec în fiecare zi două oare bătute pe ceasornic.

O ce n'aș fi făcut să scap de călărie!...

Așa-i dat omului să nu poată fi nici odată mulțumit! Cei dela marină se zice că legănați prea mult de valurile mării visează după o marină călăreață, eu m'ași fi socotit ca cel mai fericit să gădesc un regiment de calarași pedestri!

Cite trinteli n'am mincat, doamne sfinte, din cauza calului, de cite ori nu m'am sculat de jos plin de colb și plin de vinătae, culegindu-mi boneta de cine știe unde. Mai ales cînd venea momentul să sar bariera, imi sărea și inima din loc. Mă mai apucam nu-i vorbă din cînd in cînd pe furiș de coama calului, dar mă temeam în totdeauna să nu mă vadă căpitanul și să nu mă ridă camarazii.

Intr'o zi chiar, într'un avînt superb, am sărit bariera dincolo, peste capul calului care a rămas dincoace,—un fel de salt mortal făcut în aer, de care ar fi fost gelos chiar cel mai bun acrobat de circ. O lună de zile însă am simțit efectele acestei frumoase sărituri.

De atunci mai ales aveam o groază de bariere și cînd trebuia totuși să le trec, în fundul sufletului imi luam ziua bună dela ai mei, iar din degete pe nevăzute făceam semnul crucii doar mi-o ajuta cel de sus.

Cele mai grele momente însă erau tot acelea de inspecție, cînd venea să ne vadă generalul.

De cite ori n'am asudat la gerul bobotezei, și de cite ori n'am tremurat în luna lui cuptor de groaza inspecției.

Curioasă impresie ne mai făcea nouă un general. Cu aerul cel în totdeauna grav, cu uniforma strălucitoare de aur, cu peptul încărcat de docorații, generalul parcă nu era un om aevaa; mi se părea așa de mare, așa de strașnic că dinainte lui perdeam cu desăvârșire cumpătul, uitam cele învățate, și la inspecție eșam în totdeauna mai reu decit în zilele obicinuite. Pe cal mă țineam atunci mai ales într'un fel de echilibristică ne mai

pomenită. Pe o sîrmă dacă aş fi fost, eram poate mai sigur de mine decît pe cal, cu condiția însă bine înțeleasă că generalul să nu fie fața.

În una din inspecțiile sale, generalul mi-a făcut cinstea să mă observe între toți.

«Cum te cheamă, soldat?»

«Să trăiți, mă cheamă . . . și i-am spus numele, pe care cît pe ce era să-l uit. Eram aproape sigur că am să primesc un compliment, fiindcă esisem destul de bine la teorie ca și la exerciții și mai ales fiindcă știa acuma cine sînt!

«Pentru ce nu-mi ești reglementar?» mă întrebă generalul drept compliment.

«Eu?»

«Da cine eu? Pentru ce ți-i gulerul așa de nalt?»

Croitorul desigur că ar fi putut răspunde mai bine decît mine la această întrebare.

«Pînă mîni să-mi scurtezi gulerul, că de nu, infunzi închisoarea, mi-a adaos răstit generalul.

«Să trăiți, Domnule General, am înțeles!»

Și bunatate de guler, l-am scurtat în ziua ceea chiar.

Bine că scăpasem numai cu atita.

Altă dată mi s'a întimplat cu colonelul una și mai lată.

Aveam numai decît nevoie de un concediu de vre o trei zile. Cu o zi mai înainte m'am prefăcut la cazarmă bolnav tare, și sara am trimis colonelului un certificat medical, în care se spunea că am toate simptomele unei febre tifoide sau unei peritonite, nu-mi aduc bine aminte ce boală aveam în certifiat.

Colonelul m'a dispensat desigur de cazarmă, iar adoua zi în zorile dimineții . . . am plecat la o mare vînătoare de porci selvatici.

Rideam în mine de butucul pe care l-am tras colonelului, gîndindu-mă la plăcerile și emoțiile vînătoarei ce am se fac, cînd colo . . . surpriză.

Abia ajuns la locul de unde trebuia se înceapă goana, cu cine credeți că am dat mai întăiu ochii?

Cu fiara selvatecă?

Da, am dat ochii cu chiar colonelul meu, care era și el pof-tit la vînătoare. Cînd m'a zărit, colonelul a suris pe sub musteți de pățania mea, dar a avut bunul simț să nu mă întrebă alt-ceva decît, cum îmi mai este cu peritonita!

«Ceva mai binișor» i-am respuns eu, făcîndu-mă că nu înțeleg ironia întrebării sale.

Vă închipuiți dacă mi-a mai tihnit vînatul. - De altfel colonelul lua în totdeauna locurile cele mai bune pe unde trebuia să iasă dihania, și eu ca să fiu cît mai departe de el, luam pe celelalte, pe unde nu iese nimic. Nici măcar la masă nu m'a lăsat să mînc în liniște, căci mă păzea să nu-mi stîrnesc iarăși peritonita!

Norocul meu însă a fost că i-a mers colonelului în plin, căci altfel de nu da el de porci, dădeam eu de dracu.

În afară de aceste mici întâmplări mai mult displăcute, pot zice că am trăit bine cu șefii mei de toate minele. Cu brigadirii și cu sergenții mai ales eram în cele mai strinse legături de prietenie; ei erau chiar cei mai buni tovarăși la tutunul meu și tot ei erau cei mai credincioși clienți ai slabei mele pungii.

«Mă volintir!» numai ce auzeam deodată pe sergentul major, «n'ai cumva vre-o doi lei să-mi împrumuți pină mîni».

Cum să-l refuz pe d-l sergent major! Deschideam repede baerele pungii și dădeam ultima para cu.... împrumut.

„Volintir, dă-mi te rog un leu, că n'am schimbate” îmi cerea ceva mai târziu brigadirul.

Cum să refuz d-lui brigadir un așa de mic serviciu! De unde aveam, de unde nu aveam, găseam un leu și pöntru brigadir.

„O țigară, volintir!”

„Poftim, d-le furier!” Și cît ai bate în palme mi se ducea întreg pachetul.

În ziua aceea însă serviciul era mai ușor, de cal nu mai aveam nici o grijă și calul era mai îngrijit ca nici odată.

Dar cine nu ducea casă bună cu șefii săi era recrutul Misăilă, un țigan nici el nu știa de unde vine, prius cu arcanul și ținut mai mult cu frica în cazarmă.

Cîte ghionturi, cîți pumni la fălci n'a mîncat bietul Misăilă!

Nu știu cum făcea s'o nimerească în totdeauna pe dos. Cînd i se comanda: „capula dreapta!”, Misăilă îl întorcea regulat la stînga, iar cînd i se comanda „ocolire la stînga!”, Misăilă ocolea la dreapta. Îuadins par'că n'ar fi nimerit'o așa de bine.

«Mă deșcă bătrînă, mă! N'ai să mai inveți odată exercițiu meletar, mă!» îi striga plin de suparare dl. sergent și poc una în pîntece.

«La dreapta, mă! și poc alta la fălci,—nu de altă, dar ca să-i întoarcă se vede capul în poziția comandată.

Bietul Misăilă primea pumni și tăcea molcum, parcă nu erau fălcile lui. Iar mie mi se rupea inima în două cînd mă uitam la el și-l vedeam așa de nenorocit și așa de răbdător.

Noroc încă, gîndeam în mine, că bataea e oprită în armată..

Cu soldații aceștia mici am trăit mai ales bine.

Pe stradă cînd ne întîlneam, dacă nu-mi întindeau chiar mîna și nu mă opreau la vorbă ca să mă întrebe unde merg, mă salutau însă în totdeauna cu surisul pe buze.

E curios chiar de observat cum între voluntar și soldatul așa zis prost, de și nu-i el de multe ori cel mai prost, se leagă repede un fel de bună prietenie. Soldatul acesta, care tremură înaintea ofîterului, în voluntar nu vede decît un camarad care îi împarte soarta, care stă alături de el în front, ascultînd de aceleași comenzi, și prin urmare un egal al său.

Din această cauză mi s'a întimplat adesea că mergînd la prieteni sau rude ofîteri, ordonanța soldat purtînd aceeași uniformă

ca și mine, n'a voit să mă lase să intru în casă pe ușa de din față, ci prin bucătărie. Mi s'a mai întâmplat apoi că din salon, pe cînd mă găseam în mijlocul unei conversații mai interesante cu cucoana de ofițer, să fiu deodată chemat de ordonanță să-i ajut la scuturatul unor perdele sau să-i ridic o canapea.

Iar cînd eram pofit la vre-o masă ofițerească, soldatul care servea nu-mi oferea nici odată farfuria cu bucate, ci după ce lua toată lumea, punea bucatele pe masă și bătîndu-mă ușor pe umeri îmi arata farfuria spunîndu mi: acum poți lua și d-ta!

Cum era să servească un soldat pe un alt soldat!

Vorbeam mai sus de bietul Misailă și-l plingeam. Dintre toți soldații proști el era de sigur cel mai prost, între voluntarii bacalaureați însă, mi se pare că era unul care-l întrecea.

În totdeauna a fost o enigmă pentru mine cum Jenică Smochinescu și-a trecut examenele de bacalaureat.

Îmi închipuîu alergătura bătrînului său tată!

Jenică niciodată n'a fost în stare să învețe un singur reglement pe de rost și era așa de leneș, că adormea pe cal, de se trezea sub el.

Afară de asta însă, el era cel mai elegant, cel mai fercheș dintre toți voluntarii noștri. În minuntele de repaos nu uita să-și scoată regulat oglinda și perița din buzunar, ca să-și îndrepte cararea sau se deee iarăși direcțiunea zenitului, mustețelor sale rebele.

Judecat așa din picioare, cu botforii bine lustruiți de te puteai oglinzi în ei, cu hainele care nu făceau un singur creț, i-ai fi dat desigur nota cea mai bună. Pus însă la treabă și mai ales la teorii, era chiar mai pejos de Misailă.

Misailă cel puțin executa comenzile totdeauna pe dos, pe cînd Smochinescu le făcea halandala.

Tot el era marea noastră distracție în clipele de recreație. Cîte farse nu i-am făcut!

Intr'o zi, mi-aduc aminte, un ofițer, ca se rîdă de el, l-a găsit nereglementar fiindcă nasu-i prea lung iosă vecinic din aliniere, și pentru asta, l-a pedepsit.

Mult mi s'a mai plîns Jenică de nedreptatea ofițerului, iar eu îl mîngăiam sfătîindu-l să ceară consiliului de revizie dispensa pentru motivul că are un nas care nu se poate alinia în front!

Jenică s'a uitat lung la mine ca să se încredințeze dacă vorbesc serios și nu știu zeu de nu i-a trecut prin gînd să facă o asemenea cerere.

Altă dată unul dintre noi, i-a furat ceasornicul, un ceasornic frumos de aur, și l-am făcut să creadă că i l-a mîncat calul.

A stat Jenică o zi întreagă de strajă la coada calului așteptînd să-i restituie ceasornicul!

Nu era zi lăsată dela D-zeu să nu inventăm cite ceva ca să păcălim pe Jenică. Pînă și Misailă ridea de-și ținea coastele și i se lungea gara pînă la urechi.

Așa am petrecut la cazarmă un an de zile întreg. Cînd

mai bine, cînd mai rău, cînd pe cal, cînd dedesopt, cînd liber, cînd... Da a trecut anul iute. Am fost la părăzi ars de soare, am fost la 10 Mai murat de ploaie, am fost în foc sau mai drept vorbind la focuri, ba am făcut chiar și o manevră ca soldat!

Mi-am trecut apoi examenele la sfîrșitul anului și astăzi sînt cogemite ofițer în rezervă, iar ca mine voiu trece la gloate.

La început, cînd m'am văzut scăpat de grija cazarmei, am simțit o nespusă bucurie, căci reveneam iarăși la libertate, deși nu prea știam ce se fac în libertatea mea.

Acuma însă, cu cît timpul ce trece așa de iute mă îndepărtează de acele zile petrecute în cazarmă, cu atita parcă îmi aduc aminte mai cu plăcere de greutățile prin care am trecut, de neajunsurile pe cari le-am întîmpinat, de farsele pe care le-am făcut, și chiar de micile mizerii ce am suferit.

Și îmi pare cu atita mai reu după toate, cu cît le-am lăsat mai departe în urmă în drumul pe care merg năprasnic tot înainte.

Cel mult dacă îmi este dat să mă uit puțin înapoi și se compar.

De atunci multe lucruri cu siguranță că s'au schimbat, obiceiurile căzărmii însă, am avut chiar ieri satisfacția să văd că au rămas aceleași.

Acelaș respect de grad, acelaș dispreț pentru tot ce nu poartă o uniformă.

Mă dusesem în adevăr să fac o vizită de politetă generalului. Cînd am sunat la ușă, un soldat care mătura în ogradă s'a apropiat de mine și foarte mirat m'a întrebat:

«Adecă ca ce suni d-ta la dl. general?» Nu-i venea să creadă soldatului, că un simplu civil ca mine poate să între în casa unui cogemete general.

Și eu am fost odată ca el. Un general îmi părea ceva supra omenesc, ceva așa de grozav, că mai bine intram în fundul pămîntului decît să-l fi întîlnit pe stradă.

Astăzi însă am ajuns să fac vizită chiar generalului și pe fostul meu colonel de multe ori să mă fac că nu-l văd!

Iar colonelul crapă de ciudă că nu mă mai poate pune la «închisoare».

Al. N. Gane.